Turisticko-náučný chodník Zelená cesta



Kraj:	Banskobystrický
Okres:	Kremnica
Geomorfologická jednotka:	Kremnické vrchy
Geologická jednotka:	sopečné pohorie
Chránené územie:	prírodná rezervácia Bujačia lúka a prírodná rezervácia Kremnický Štós
Prístup:	bus Kremnica, internát SUPŠ, resp. bus Kremnica, horáreň a pešo 180 m cestou nahor resp. nadol
Východisko:	Kremnica, Bystrická ul., turistické rázcestie Partizánska dolina (M)
Trasa:	Kremnica, Bystrická ul. – severným a západným svahom Kremnického Štósu (Vejmutovkový porast – Alžbetina skala – prírodná rezervácia Kremnický Štós – železničná stanica)
Dĺžka, prevýšenie:	7,9 km, prevýšenie 420 m (a klesanie 410 m)
Čas prechodu:	4 h
Počet zastávok:	8
Náročnosť:	stredne náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, geologické, historické, technické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový (takmer okružný), obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je na začiatku súbežná s modrou a v strednej časti so žltou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 1990, 2009 obnova

Textový sprievodca: nie je; skladačka Turisticko-náučný chodník Zelená cesta (vyd. Mestské lesy Kremnica, 2015) > .JPG

Kontakt: Mestské lesy Kremnica, s. r. o., Zechenterova 347/2, 976 01 Kremnica, tel. 045 / 6744 620

Aktuálny stav: Chodník je v dobrom stave a v teréne je dobre vyznačený.

Poznámka: Náučný chodník možno absolvovať aj ako dva samostatné kratšie okruhy, a to využitím žltej turistickej značky, ktorá na jeho trasu vychádza z mesta Kremnica pri zastávke 5 (Vajanka).

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Kremnica. Historické banské mesto severovýchodne od Žiaru nad Hronom v centre Kremnických vrchov v doline Kremnického potoka, do ktorého tu ústi viacero potokov (napr. Skalka). Predpokladá sa, že sa tu zlato a striebro ťažilo už v 10. storočí. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1328, keď získala privilégiá slobodného kráľovského banského a minciarskeho mesta. Od toho roku **mincovňa** funguje nepretržite a patrí tak k najstarším výrobným podnikom na svete. V roku 2011 sa stala súčasťou Európskeho kultúrneho dedičstva dedičstva, v jej historickej budove v centre mesta je podniková predajňa a expozícia mincovníctva. Kremnica mala vedúce postavenie v zväze siedmich stredoslovenských banských miest. Najväčšou produkciou zlata v Uhorsku v 14. storočí získala prívlastok **„zlatá“**. Ťažba zlatonosnej rudy v kremnickom rudnom revíre bola ukončená v roku 1992. V centre mesta vo svahu, na jednom z dvoch miest najstaršieho osídlenia v meste, stojí **mestský hrad** – komplex stredovekých budov rôzneho poslania z polovice 13. – 15. storočia (hradby, karner, banícka bašta, Hodinová veža, neskorogotický kostol sv. Kataríny, stará radnica...). Mestský hrad patrí k veľkému množstvu kultúrnych pamiatok mesta, súvisiacich zväčša s jeho baníckou minulosťou. Svetovým unikátom je nepretržite od svojho vzniku v roku 1922 fungujúca **podzemná vodná elektráreň** v Kremnici, jedna z najstarších elektrární vôbec, nachádzajúca sa v hĺbke 245 m (ďalšie info v hesle Hlavná Ferdinandova dedičná štôlňa > Náučný chodník Šibeničný vrch). Pri geologickom prieskume v roku 1968 natrafili v hĺbke 800 m na termálnu vodu s teplotou 57 °C a kvalitou ako v Turčianskych Tepliciach; využíva sa v letnej sezóne pre mestské kúpalisko. Od roku 1980 sa tu koncom augusta koná európsky festival humoru a satiry Kremnické gagy.

Vejmutovkový porast v Kremnici. Jeden z najstarších súvislých porastov borovice hladkej (*Pinus strobus*) na Slovensku. Táto drevina, pôvodom zo Severnej Ameriky, bola do Európy introdukovaná a na lesnícke účely vysádzaná od začiatku 19. storočia. Vek porastu na východnom okraji Kremnice v doline Skalky sa odhaduje na 100 rokov. V minulosti (1980 – 2003) bolo územie chráneným areálom.

Prírodná rezervácia Bujačia lúka. Malé chránené územie v centre Kremnických vrchov vyhlásené v roku 1953 na ochranu lokality šafranu karpatského (*Crocus heuffelianus*) v doline Skalky východne nad Kremnicou. Rezervácia je zároveň rovnomenným územím európskeho významu (súčasť sústavy Natura 2000).

Prírodná rezervácia Kremnický Štós. Chránené územie v centre Kremnických vrchov vyhlásené v roku 1953 na ochranu lokality v západnom svahu Kremnického štítu s kamennými moriami, bralami, skalnou pionierskou vegetáciou a ihličnatým lesom, slúžiacej na štúdium štruktúr vulkanického reliéfu, rozpadu vulkanických hornín a ich osídľovania lišajníkmi a machmi, ako aj priebehu sukcesie.

Körmödyho jaskyňa. Umelý podzemný priestor v strmom ľavom svahu v doline Skalky východne od Kremnice, ktorý vznikol ako podzemný lom. Andezit tu pre potreby stavby železničnej trate Zvolen – Kremnica – Diviaky v rokoch 1869 – 1872 vylámali talianski tunelári. Rozmery štôlne, ktorá sa nachádza asi 200 m nad úrovňou železnice, sú zhruba 15 × 18 × 8 m. Dutinu, podobnú jaskyni, pomenovali podľa bylinkára Körmödyho, ktorý v nej žil pred prvou svetovou vojnou.

Kremnické vrchy. Pohorie na strednom Slovensku zhruba medzi Hornou Štubňou, Novou Lehotou, Žiarom nad Hronom, Budčou a Králikmi na severnom okraji vulkanitmi budovaného Slovenského stredohoria, v rámci ktorých susedí na západe s Vtáčnikom, na juhu Žiarskou kotlinou, Štiavnickými vrchmi, Pliešovskou kotlinou a Javorím a na východe so Zvolenskou kotlinou. Od severu hraničí s celkami Fatransko-tatranskej oblasti: Starohorskými vrchmi, Veľkou Fatrou, Turčianskou kotlinou, Žiarom a Hornonitrianskou kotlinou. Geologické podložie tvoria prevažne neogénne andezity lávových prúdov a ich pyroklastiká a epiklastické brekcie a konglomeráty, v južnej časti aj ryolity (oblasť Starej Kremničky) či neogénne fluviálne štrky a piesčité štrky s preplástkami ílov (okolo Pitelovej) a pleistocénne fluviálne terasové štrkopiesky (Šibeničný vrch). Reliéf je vrchovinový a hornatinový s hlbokými dolinami so strmými až skalnatými svahmi, lokálne v najvyšších častiach (okolo Kunešova, na severe Flochová 1 318 m n. m., východne od Kremnice Kremnický štít 1 008 m n. m.) plochejší s charakterom pahorkatiny. Neogénna vulkanická aktivita a neskoršie tektonické pohyby podmienili výskyt významných rudných ložísk (drahých kovov, ortuti a i., Kremnické Bane, Malachov) a zdrojov rôznych surovín (keramické materiály, stavebný kameň). Geologická stavba je tiež príčinou hojných zosuvov. V pohorí pramenia významné vodné toky povodia Váhu a najmä Hrona, napr. Turiec, Kremnický potok, Tajovský potok. Z veľkej časti je pokryté nepôvodnými lesmi. V jeho vnútri leží okrem banského mesta Kremnice okolo dvadsať obcí, v ich okolí sú často rozľahlé lúky a pasienky. Pohorie stredom pretína železničná trať Zvolen – Kremnica – Diviaky (viac v hesle Slovenský Semmering vyššie).

Názvy informačných panelov

1. Vejmutovkový porast (600 m n. m.)
2. Bujačia lúka (630 m n. m.)
3. Prvý grantík (650 m n. m.)
4. Druhý grantík (710 m n. m.)
5. Vajanka (700 m n. m.)
6. Alžbetina skala (800 m n. m.)
7. Kremnický štós (930 m n. m.)
8. Vyhliadka (920 m n. m.)

Pozn. Názvy informačných panelov nevyjadrujú ich obsah, ale označujú ich lokalitu.










































Mapa trasy
1
2
3
4
5
6
7
Legenda
1. Vejmutovkový porast (600 m n.m.)
2. Bujacia Lúka (630 m n.m.)
3. Prvý grantík (650 m n.m.)
4. Druhý grantík (710 m n.m.)
5. Vápanka (730 m n.m.)
6. Alžbetina skala (800 m n.m.)
7. Kremnický štít (830 m n.m.)
8. Vyhliadka (820 m n.m.)

